

Gørding Hovedskole, marts 1911.

GØRDING SKOLE

1911 75 år 1986

GØRDING SKOLE 1911-1986

Gørding skole 1911-1986

Udgivet i anledning af 75-års jubilæet 1. marts 1986.

Redaktionsudvalg:
Anna Elisabeth Wimmelmann
Gunnar Schmidt
Børge Madsen
Kristian Holst

For billedmaterialet:
Kai Petersen
Fritz Sønnichsen Jensen

Tegning på titelside: Olaf Bak.

Grafisk tilrettelægning og tryk:
West-Print, Gørding

Tak til Varde Bank og Sparekassen Sydjylland, Gørding,
for økonomisk støtte

GØRDING SKOLE

75 år

1911-1986

Forord

Dette lille festskrift, der udgives i anledning af Gørding skoles 75-års jubilæum, er kommet til verden ved hjælp af manges bidrag.

Redaktionen siger mange tak for alle bidragene, store som små.

Det har været morsomt at dykke ned i materialerne og svært at udvælge.

Vort håb er, at alle læsere vil have glæde af hæftet - læse det - få nye inspirationer og måske være med til at levere gamle og nyere materialer til skolen og sognearkivet, så kommende generationer kan hente viden om den institution, mange har haft tilknytning til.

Til lykke Gørding skole med de 75 år.

Redaktionen.

Indholdsfortegnelse

Side

Forord 5
Lidt om skolerne i Gørding sogn 7
Skolerne i Gørding sogn 8
På vej mod Gørding Realskole 10
Lærerne ved Gørding sogns skoler 11
Fra de gamle protokoller 15
Ved indvielsen af Gørding Centralskole 18
Pedeller, sekretær 19
Aktiviteter 20
Gørding skole 1986 22
Fra den stråtækte til den mindre stråtækte 24
Af Ejler Nielsen.
Gørding skole i 30'erne 25
Af Lis Wimmelmann.
To skoleledere: Martin Jespersen og Jakob Larsen Pedersen 27
Af Frede Truelsen.
Hverdagen for to skoleelever i Gørding under besættelsen 31
Af Martin Krabbe Skousen og Peter Brogaard Andersen.
Dagligliv på Gørding skole 35
Af Aksel Andersen.
Ved Gørding skoles 75-års jubilæum 37
Af B. Tofterup.
Lidt om folkeskolens fremtid 38
Af Anton Bruun.
Træk fra 80'ernes skole 40
Af Villy Bitsch.
Sådan oplever jeg skolen i dag 41
Af Lisbeth Thorlund Nielsen.
Sådan siger 5.a om Gørding skole i 1986 42
Vor gamle skole 44

Lidt historie om skolerne i Gørding sogn

Fra Traps »Danmark«

Skolevæsenet har naturligvis her som andre Steder udviklet sig stærkt. Degneembedet i Gørding besørgedes for Aarhundreder tilbage af Løbedegne fra Latinskolen i Ribe. Senere kom faste Degne med Bolig i Nørre Gørding ved Kirken. Af saadanne kendes Jes Thomsen, kaldet 1649, Pouel Bredstrup omkring 1670, Anders Eriksen, død 1716, Frederik Hansen, død 1757, P. O. A. Rose, død 1801, Kristen Kaustrup, død 1807, Simon Kristensen, der druknede i Aaen i Aaret 1827.

Der var endnu på den Tid kun den ene Skole for hele Sognet, og ved Sommertid søgte alle Børn denne, d.v.s., de større gik saa godt som aldrig i Skole i Sommertiden. Ved Vintertid lejedes en Stue i Lourup, Ilsted og Tange, hvor en eller anden saa gav lidt Undervisning i Religion, Læsning, Skrivning og Regning. At Ordningen ikke var meget bevendt, fremgaar af, at Biskop Balslev saa sent som i 1863 taler om den »slette Skolegang« i Biskolerne, hvilken har været »kendelig« navnlig »med Hensyn til Boglæsning«, som han finder utilfredsstillende, i det hele kaldes Skolernes Standpunkt »nogenlunde tilfredsstillende«, en Bemærkning, der i Biskoppens Mund sikkert ikke er en Ros. Ved Hovedskolen virkede paa den Tid Lærer J. Petersen, som Befolkningen var rigtig godt tilfreds med, det samme maa siges om hans Eftermand, Nordslesvigeren S. Chr. Møller. I hans Tid fik Skolen to Skolestuer, og der blev ansat en Vinterlærerinde. Biskoleinstitutionen holdt sig stadig i Lourup, Ilsted og Staarup, hvilken sidste var traadt i Stedet for Tange, og Lærer Møller, som tillige var Kirkesanger, holdt om Sommeren Skole 2 Dage ugentlig i Gørding og 1 Dag i hver af Skolerne Lourup, Staarup og Ilsted. I de sidstnævnte Skoler var der saa om Vinteren en ueksamineret Vinterlærer, i Lourup tillige en Lærerinde. 1885 døde Lærer Møller i Gørding, og Embedet stod ledigt ca. ¾ Aar, hvorefter Lærer R. Nielsen blev kaldet til Lærer og Kirkesanger. I denne Tid oprettedes Embederne i Lourup og Fladsbjerg. Til Lourup kaldedes fra 1. Maj 1886 Lærer H. Ebbesen og til Fladsbjerg fra 1. September Lærer M. Nielsen. Læreren i Lourup skulde om Sommeren undervise 3 Dage om Ugen i Staarup Biskole, og Læreren i Fladsbjerg paa samme Maade 3 Dage i Ilsted. 1895 solgtes Fladsbjerg Skole, og i Stedet for denne byggedes en ny Skole med 3 Klasseværelser ved Gørding Station, hvor der nu var det største Børnetal. Samme Aar byggedes ogsaa ny Skole i Ilsted, og Embedet blev Aaret efter omdannet til fast Embede. Samme Aar - 1. Januar 1896 - blev Lærer Ebbesen forflyttet til Stenderup, og Staarup Biskole lagdes nu ind under Stationsskolen, og Andenlæreren der maatte nu overtage Skolegerningen de 3 Dage om Ugen i Staarup. Senere er opført en ny Skole i Staarup lidt Nord for den gamle Plads, og et fast Embede er oprettet, saa nu er »Løbedegnevirksomheden« i Gørding Sogn »en Saga blot«. Endnu tales der dog ofte om de »gamle« Tider, der jo ikke ligger ret langt tilbage, og de gamle Lærere, bl.a. om en Vinterlærer fra Staarup, der om Sommeren var »Tækkemand« og om Vinteren »Skuelmæjster« i omtrent 30 Aar. Om han var lige god til begge Dele, kan der være delte Meninger om; men han var i hvert Fald en meget dygtig Tækkemand.

Skolen har nu 11 Klasser med ca. 270 Børn. To af Klasserne er Realklasser, fra hvilke Børn er i Stand til paa 1¼ Aar at tage alm. Forberedelseseksamen fra Vejen Realskole.

Skolerne i Gørding sogn

Skolen ved kirken, den ældste, nedlagt 1910.

Skolen i Stårup, opført 1908, da den erstattede den tidligere skole for Tange, nedlagt 1947.

Skolen i Søndergade, opført 1895, nedlagt 1910.

Skolen i Fladsbjerg, nedlagt 1910.

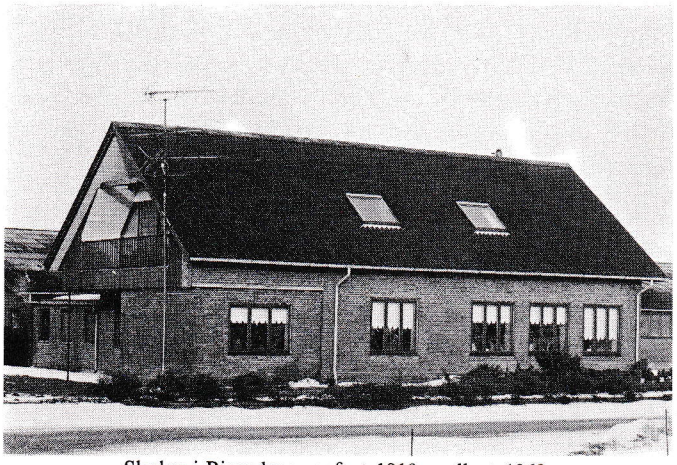

Skolen i Bjerndrup, opført 1910, nedlagt 1962.

Skolen i Ilsted, opført 1895, nedlagt 1966.

Skolen i Lourup, opført 1885, erstattede den tidligere skole, nedlagt 1966.

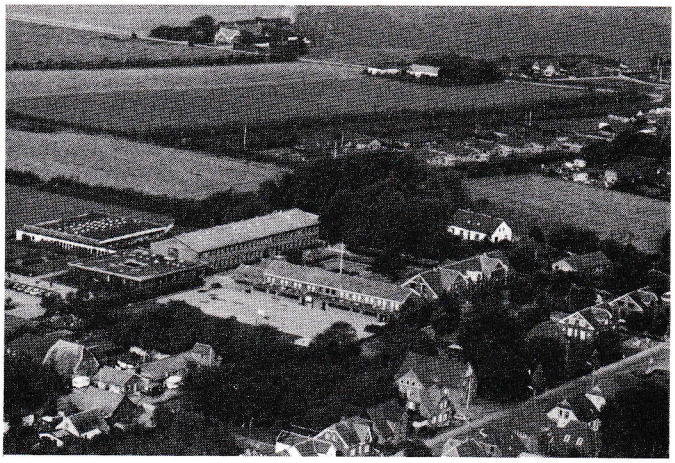

Nuværende skole, påbegyndt i 1910 og indviet 1. marts 1911.

På vej mod Gørding Realskole

Jyllands-Posten skriver den 27. juli 1913 bl.a. følgende om forsøg med udvidelse af undervisningen:

Et Forsøg, der gaar i den Retning, ses man at have gjort i Stationsbyen Gjørding i Ribe Stift, idet man der har indrettet en særskilt Klasse med udvidet Undervisning (Engelsk og eventuelt lidt Tysk, nogen Matematik, praktisk anlagt, og Uddybelse af de almindelige Skolefag) for de ældre, bedre begavede Børn, hvis Forældre maatte ønske det. Klassen har Hverdagsundervisning Aaret rundt, 5 Dage ugentlig à 3 Timer. Der betales lave Skolepenge og gives Stipendier til uformuende Børn. Forsøget er nyt, men synes at slaa an, eftersom der foreligger Forslag om i samme Sogn at oprette endnu en Klasse af samme Art. Tænkte man sig Skoletiden udvidet til det 15. Aar, vilde det gaa endnu bedre, bemærker Skoledirektionen for Ribe-Gjørding Herreder.

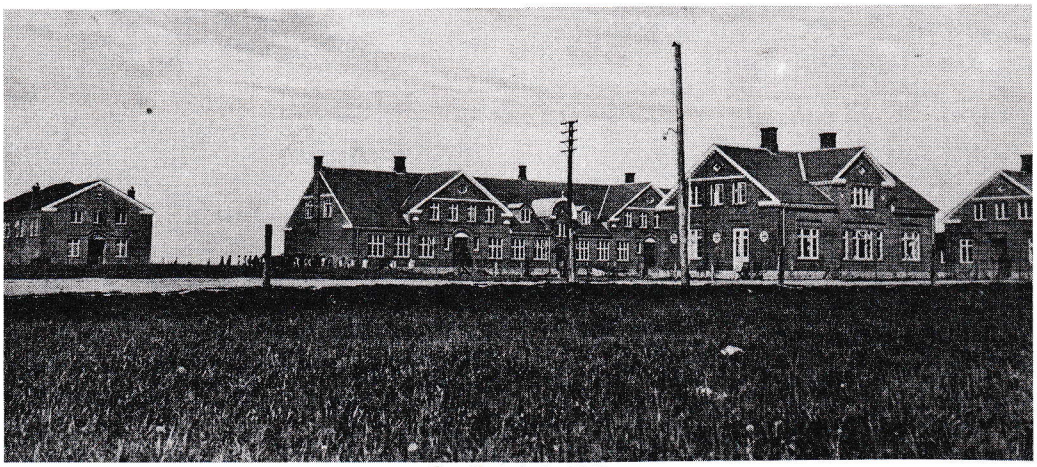

Gørding skole 1913.

Lærerne ved Gørding sogns skoler

GØRDING SKOLE

Skoleledere:

i 1859 nævnes en lærer J. Petersen.
Bertel Hansen Møller. 1862-1884.
Rasmus Nielsen. 1886-1906.
M. Nielsen. 1906-1912. Han betjente også en lille skole i Fladsbjerg til dens nedlæggelse i 1910.
O. P. Pedersen Walbjørn. 1906-1910.
(Den lille skole ved kirken. Den nedlægges ved centralskolens ibrugtagning 1910).
Hans Madsen Lorentzen. 1913-1918.
Martin Jespersen. 1918-1943.
Jakob Larsen Pedersen. 1943-1959.
Skoleinspektør. Var 2. lærer ved skolen siden 1914. Ansat i 1911.
Børge Tofterup. 1959-1983.
Villy Bitsch. 1/8 1983-

Lærere:

Ane Marie Wimmelmann. 1904-1913.
Andreas Sigurd Laursen. Indtil 1910.
Else Pedersen Lindberg. (1908).
Kirstine Frandsen, f. Jespersen. 1909-1952.
Andreas Bjørnsgaard. 1911-1918.
Jens Andersen Drejer. 1912-1958.
Gertrud Marie Pedersen, f. Jacobsen. 1913-1947.
Agnes Monika Aasum Pedersen. (1914).
Pouline Pedersen. 1916-1940.
Jørgen Laurits Jørgensen. 1921-1927.
Aksel Kristian Thomsen. 1927-1933.
Ove Møller. 1933-1947.
Johanne Marie Wolthers, gift Boye Albertsen. 1940-1947.
Ruth Gram Jensen, gift Graver Hansen. 1943-1955.
Anna Cecilie Mølgård. 1944-1947.
Anders Jørgen Andersen. 1946-1957.
Været i Stårup fra 1935.
Johannes Aksel Andersen. 1947-1968.
Bo Evald Graver Hansen. 1947-1955.
Tage Emil Villsbøl. 1947-1954.
Ester Bentsen. 1948-1950.
Sigrid Nicoline Bach Svendsen. 1948-1952.
Rigmor Cecilie Eskesen, g. Jørgensen. 1950-1953.
Solveig Poulsen, gift Nielsen. 1949-
Eva Lauridsen. 1952-1959.
Inger Grønbæk Weis, gift Nørgård. 1952-1954.
Elise Madsen Bækholm. 1953-
Anna Elisabeth Wimmelmann. 1954-31/12 1984.

Lærerne ved Gørding skole, 1959.

Christian Beksgård Jensen. 1955-
Viceskoleinspektør.
Johanne Birte Brønnum Madsen, f. Dam. 1956-1957.
Ove Flemming Madsen. 1956-1962.
Christian Dippel Rasmussen. 1957-1963.
Karen Gravild Rasmussen, f. Kristensen. 1957-1963.
Carl Johan Gräs. 1958-1971.
Olaf Roesgård. 1958-1959.
Esther Tange Holst, f. Kristensen. 1960-
Kristian Holst. 1961-
Bente Råhauge Larsen, gift Marxen. 1962-1967.
Asta Kristine Hedegård de Laurent. 1962-1963.
Børge Hansen Madsen. 1963-
Grethe Hedegård Madsen, f. Andersen. 1963-
Øivind Simonsen. 1963-1979.
Hans Werner Marxen. 1964-1966.
Lise Beuchert Simonsen. 1964-1979.

Lærerne ved Gørding skole, 1963.

Jytte Sandal Krejbjerg, f. Nikolajsen. 1965-
Asger Vendelbo. 1965-1973.
Mogens Høiberg. 1966-1968.
Inger Jørgensen. 1966-1973.
Vagn Lindblad. 1966-1968.
Vivi Schilling Lindblad, f. Hansen. 1966-1968.
Mogens Rüsch. 1966-
Birthe Marie Meldgård. 1967-1970.
Jytte Vendelbo. 1967-1973.
Vagn Baggesen. 1968-1969.
Kai Petersen. 1968-
Merete Petersen, f. Larsen. 1968-
Arne Hessel Andersen. 1969-
Kristine Frøsig Hansen. 1969-
Arne Andersen. 1970-
Inger Gamborg Andersen. 1970-
Birthe Jensen. 1970-1976.
Åge Jespersen. 1970-
Kurt Steen Nielsen. 1970-
Hans Jørgen Tarup Nielsen. 1970-1980.
Anna Lis Brorsen. 1972-
Gudrun Hansen. 1972-
Jens Chr. Kærgård Hansen. 1972-1975.
Bent Juul Johansen. 1972-
Kirsten Klinge. 1972-
Lone Nagel Jacobsen. 1973-1981.
Else Maria Olesen. 1973-
Anne-Grete Clemmensen. 1975-
Bodil Klingenberg. 1975-
Frode Søgaard Sørensen. 1975-
Ruth Olesen. 1976-1979.
Ingelise Meldgaard Petersen. 1976-
Inger Lise Jensen. 1977-1979.
Merete Moos Jensen. 1977-
Bente Haudal Pedersen. 1977-1983.
Jens Rode Petersen. 1977-1983.

Lærerne ved Gørding skole, 1986.

Annette Thygesen. 1977-
Peer Bendtsen. 1978-
Johannes Højbjerg Jørgensen. 1978-
Jørgen Henning Tagmose. 1978-
Mette Pors Fredslund. 1979-1984.
Fritz Sønninchsen Jensen. 1979-
Kirsten Marie M. Jørgensen. 1979-
Birgitte Lauridsen. 1979-
Merete Tolsgaard Jensen. 1980-1983.
Henning Steen Jensen. 1981-
Jens Nørregaard Kyed. 1981-

Nogle vinterlærere:
Jens Hansen. 1910-1911.
Haldur Jørgensen. 1911-1912.
Kirstine Julskær. 1912-1913.
Anne Smith. 1913-1914.
Margrethe Knudsen. 1915-1916.
Laurine Christensen. 1916-1917.
Axel Kristian Thomsen. 1925-1927.
Metha Jespersen. 1927-1934.
Thøgerline Severinsen. 1929-1930.
Marie Andersen Balling. 1935-1936.
Agnete Pedersen. 1936-1937.
Filiciane Hansen. 1938-1939.
Inger Kirstine Jensen. 1939-1940.
Gerda Larsen. 1940-1942.
Elise Petersen. 1942-1943.

LOURUP SKOLE

Skoleledere:
Hans Hansen Ebbesen. 1886-1896.
Den første faste lærer. Virkede også i Stårup skole.
Jens Christian Eriksen. 1896-1901.
Morten Sørensen Biltoft. 1902-1907.
Marius Theodor Pedersen Garner. 1907-1929.
Peter Bach Andersen. 1929-1932.
Edvard Radmer. 1932-1966.
Skolen nedlagt.

Lærere:
Jensine Elisabeth Pedersen. 1914-1952.
Laurine Mølgård, f. Christensen. 1952-1959.
Birthe Irene Pedersen Hansen, f. Pilmann. 1959-1962.
Margit Hvolbøl Mikkelsen. 1963-1966.

Nogle vinterlærere:
Sigrid M. C. Christensen. (1902).
D. Christensen. (1910).
Ingeborg Knudsen. 1911-1912.
Ane Jensen. 1912-1913.
Maren Jensen. 1913-1914.

ILSTED SKOLE

Skoleledere:
Første faste lærer hed Andersen. 1896-1899.
Så vacant til 1902.
Jørgen Christian Pedersen. 1902-1934.
Sigurd Bechmann Axelsen. 1934-1937.
Ansgar Kristian Simmelsgård. 1937-1946.
Jørgen Peter Anders Buchwald Hansen. 1947-1966.
Skolen nedlagt.

Lærere:
Anna Kirstine Krog. 1943-1947.
Var vinterlærerinde ved skolen fra 1941-1943.
Barbara Lolk Jensen, f. Bennedsen. 1947-1955.
Agnes Elisabeth Svenningsen, f. Binderup. 1956-1960.
Inge Elisabeth Nørreskov. 1961-1966.

Nogle vinterlærere:
Andreas H. Manich. 1889-1890.
Det var antagelig ham, der senere blev 1. lærer i Bramminge.
Kathrine Hedeager. (1902).
Ingeborg Pedersen. (1908).
Eline Petrea Nielsen. (1910).
Kirstine Poulsen. 1911/1913.
Gudrun Jørgensen. 1913-1914.
Ragnhild Thøgersen. 1915-1916.
Laura Larsen. 1916-1917.
Frida Jensen-Gadegård. 1919-1920.
Sigrid Christensen. 1920-1921.
Anna Katrine Nielsen. 1922-1926.
Johanne Marie Sørensen. (1928).
Johanne Marie Øllgård, f. Jensen. 1930-1931
Johanne Marie Wolthers. 1932-1934.
Ingeborg Christiane Leopoldine Jensen. 1934-1935.
Anna Andersen. 1935-1936.
Louise Pedersen. 1938-1939.
Marie Hansen, f. Jespersen. 1939-1940.
Gerda Nielsen. 1940-1941.
Anna Tange Krog. 1941-1943.

STÅRUP SKOLE

Skoleledere:
(Enelærere)
Markus Bertelsen. 1908-1932.
Ingemann Pedersen. 1933-1935.
Anders Jørgen Andersen. 1935-1946.
Til Gørding - Skolen nedlagt.

BJERNDRUP FORSKOLE
under Gørding skole

Lærerinder:
Karen Marie Christensen. 1910-1922.
N. M. Jensen. 1922-1934.
Johanne Marie Wolthers. 1934-1940.
Var vinterlærerinde i Ilsted skole.
Marie Hansen, f. Jespersen. 1941-1949.
Havde været vinterlærer i Ilsted skole.
Asta Marie Eggertsen Sørensen. 1950-1951.
Harriet Sahl, 1951-1958.
Senere ved Gørding skole fra 1960-1965.
Elin Dueholm Jensen. 1959-1962.
- Skolen nedlagt.

Fra de gamle protokoller

1. lærerrådsmøde

Gørding Skoles Lærerraad afholdt Møde Fredag d. 29. Sept. 1911.

Følgende Sager forhandledes:

I Fagfordelingen foretoges.

II Det vedtoges at afholde et Forældremøde i Oktober Maaned.

III For Ordenens Opretholdelse paatalles det, at Børnene med Undtagelse af Ordensdøksen ikke maa opholde sig i Klasseværelset i Frikvarteret. I daarligt Vejr maa Børnene opholde sig i Entreerne, dog maa de der holde sig i Ro, f. Eks. ikke staa op paa Traskillerummene eller spille Bold. ~~mod Væggene~~. Man maa passe, at Børnene tager deres Skiftesko med ind paa Gangene og f. Eks ikke lader Skoene staa paa deres Pladser i Klassen.

Karen Pedersen. A. Bjørnsgaard Kr. Jespersen. A. Aasum. M. Kimmelmann.

Lærerne:

Jakob Laurs Pedersen, født 6. juni 1889 i Lebbet Skole ved Lemvig, hvor Faderen var Lærer, forberedt til Seminariet paa dets Højskole i Aarene 1906-07, dimitteret fra Ranum Seminarium 1910 med 111⅔ Points. anv.: Vikar i Hvining Aarene 1910-11, Vikar i Gjedding 15 juni - 1 Septbr. 1911. Fast ansat 1. Septbr. 1911.

Lærerinde:

Ane Marie Wimmelmann, født 12. januar 1872 i Hallund Sogn, Hvorvinglund, Sogns. (se iøvrigt ellers Kalleby for Gjedding Skole).

Vedtægt for Beboelsen af Gjedding Skole

§1

Der vil være at drage Omsorg for at Ordenen i Klasseværelserne og Gymnastiksalen er fuldkommen saadan, og den fornødne Adskillelse mellem Drengene forefindes og vedligeholdes. Gulvene skal være fernisserede.

§2

Klasseværelserne skal daglig udluftes saavel før Undervisningens Begyndelse som i Forbindelse mellem Timerne og efter Undervisningens Endelse.

§ 6

Skolens Lokaler skal mindst een Gang aarlig undersøges av Hovedrengjøring, hvor de mulige Kanter samt alt Inventar skrubbes med Saapevand uden Lud, medens de daglige Kanter og Gulve effejes. Gardinerne vaskes mindst een Gang aarlig. Gulvene fernisseres i Jule- og Sommerferien efter en grundig Rengjøring

§ 7

Saderne og Kalorne i Retsrederne vaskes omhyggelig een Gang ugentlig. Latrinerne tømmes saa ofte det er nødvendigt, mindst een Gang ugentlig. Pissoirene indstryges daglig. Alt Utenstad fjernes øieblikkelig.

---

§ 12

Det paahviler Opsynsmanden at paase, at Temperaturen i Klasseværelserne ved Undervisningens Begyndelse er mindst 12° Reaumur. – Temperaturen i Lejlighederne skal efter Undervisningens Indledning holdes paa ca. 14° Reaumur.

Ovenstaaende Bestemmelser i Overensstemmelse med Skolestyrets og Skolekommissionens Indstilling vedtages, at de træder i Kraft fra 1. Jan. 1924.

P. S. V.
J. H. Rasmussen.

Ved indvielsen af Gørding Centralskole

Mel.: Hr. Peder kasted' Runer over Spange

Nu er vor store, nye Skole færdig,
og til sit Brug den stander smuk og værdig.
O, gid den maatte huse
den rette sande Aand;
saa Børnene kan føres
i kærligt Ledebaand,
og vi altid samles kan med Glæde
smaa og store i en trofast Kæde
Dag for Dag.

Gud give os, som virke skal herinde,
at Vej til Barnehjertet vi maa finde,
saa trøstig vi nedlægge
i Barnehjertets Muld
det Frø, som Frugt kan bære
til Høst saa frydefuld.
Han, som Storm og Bølger kan betvinge,
vil de svage Kræfter laane Vinge,
tør vi tro.

Vi beder jer Forældre være rede
om Skolens Tarv at værne og at frede.
Skal Værket lykkes, maa vi
arbejde Haand i Haand,
og mellem os maa herske
Fordragelighedens Aand.
Da forgæves Skolen ej er bygget,
da den hegnet blive vil og hygget,
er vort Haab!

Saa vil vi frejdigt til vor Gerning skride,
paa Hjælp til Selvhjælp tør vi trøstigt lide.
Det er en herlig Gerning
at samles med de smaa,
at hjælpe dem til Rette,
at lære dem forstaa:
Livets Herlighed, dets Kraft og Fylde,
hvad vor Næste og vor Gud vi skylde,
og os selv.

M. W.
Daværende lærerinde
Marie Wimmelmann

Pedeller

P. Bruun, 1911-1913.
Steffen Steffensen, 1913-1943.

Hans Petersen, 1943-1964.

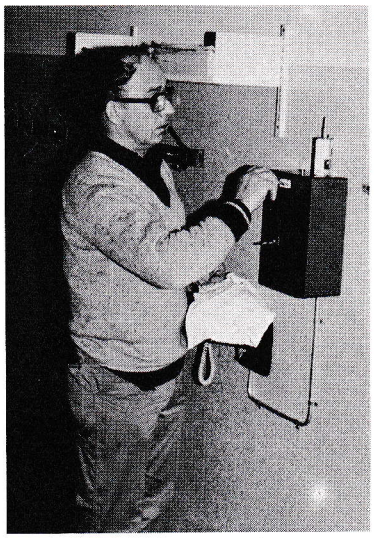

Peder Hansen, 1964-

Sekretær

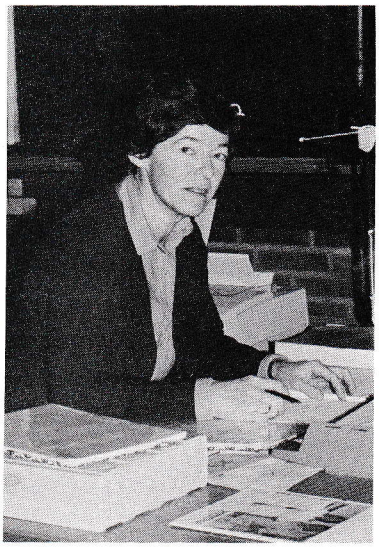

Else Hauggård, 1971-

Aktiviteter

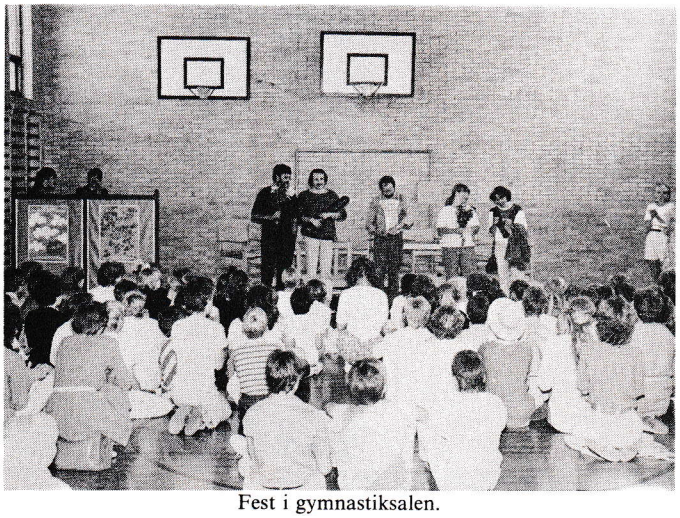

Fest i gymnastiksalen.

Ved åen.

Lejrskole, Bogensholm.

Koncentration.

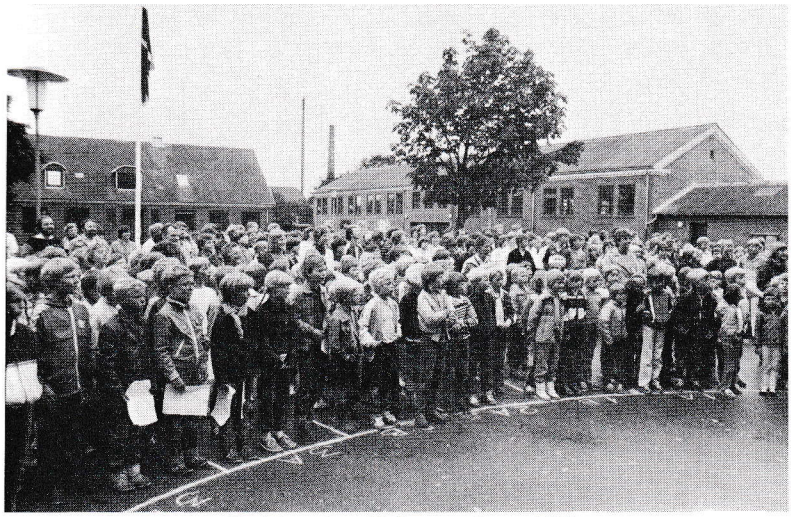

Skoleinspektør Tofterups afgang 1983.

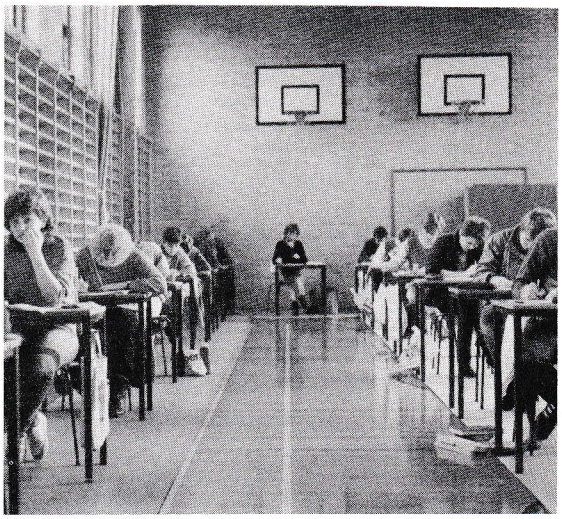

Eksamen i gymnastiksalen.

Teater, 3. klasse, 1985.

Idrætsdag.

Gørding skole 1986

Lærere og elever fotograferet
i anledning af jubilæet.

Fra den stråtækte til den lidt mindre stråtækte

En samtale med Astrid Dinesen, Abeline Poulsen og Dora Christensen.
Optaget af Ejler Nielsen.

Når man taler med nogle fra dengang i 1910-11, da Gørding skole blev bygget, får man et levende indtryk af, at der var behov for en, efter den tids målestok, ny og moderne skole. Undervisningen foregik under meget trange og primitive former i de tre gamle skoler. Arbejdstilsyn og hygiejneregulativer var man således ikke besværet med den gang. Små, lavloftede rum, ofte godt sværtet ind i sod og røg, gjorde det ud for klasseværelser. Brønden ved Kirkebyens skole befandt sig lige ved kirkegårdsmuren. Der kunne man ved pumpens fastlænkede »potte« få tørsten slukket!

Den nye skole kom til at afløse Fladsbjerg, Stationens og Kirkebyens skoler. En overgang, mens byggeriet af den nye skole stod på, var endog forsamlingshusets lille sal indraget til skolestue. Samtidig med byggeriet af den nye skole blev også opført lærerboliger og gymnastiksal. Den skepsis, som nogle måske havde over for den »store« gymnastiksal, blev grundigt gjort til skamme, idet egnens ungdom gjorde stor brug af salen efter skoletiden og om aftenen. Således var man delt op i flere hold til gymnastik for at få plads.

I begyndelsen var der syv lærere og syv klasser plus fysiklokale. Klassekvotienten så man ikke så nøje på dengang, - 30-40 elever pr. klasse var ikke usædvanligt, og dagene var lange, især i vinterhalvåret. Fra halvni om morgenen til halvfem-fem om eftermiddagen, dog med en hel times middagspause. Lørdag var naturligvis også skoledag. Til gengæld kunne man så, når man var fyldt ti år, holde fri om sommeren, hvis der var behov for det. Dette gjaldt naturligt nok især landbobørnene. Resten blev så sat sammen, som det nu var mest praktisk, i en eller to klasser.

Hvad man dengang anså for at være vigtigst at lære i folkeskolen, var fagene dansk, skrivning, regning, danmarkshistorie, bibelhistorie og dertil hørende salmevers. Udenadslære og »paratviden« blev anset for at være overmåde vigtigt. Til brug for dette havde man ret simple og få bøger, men rigeligt af andre foranstaltninger og hjælpemidler at benytte sig af, hvis katekismen ikke rigtig ville sætte sig. Efterhånden fandt de fleste lærere dog ud af, at spanskrøret ikke førte megen lærdom med sig, snarere tværtimod, og det blev så mest benyttet til de formastelige, der lavede skarnsstreger og var ulydige. At det til tider kunne være svært at være lærer i så store klasser og med de midler, der var til rådighed, er ikke svært at forstå.

Der er sket store ting siden 1910, både med pædagogikken og skolens indre og ydre rammer. Ældre spørger ofte sig selv: - var det bedre dengang, - er det bedre nu? De spørgsmål gives der nok ikke entydige svar på. Nu er mulighederne store og mangfoldige, såvel som kravene er det. Større åbenhed og friere former har afløst det sænkede blik og huen i hånden. Måske udtrykkes noget af svaret i et barneansigt en morgen, når det er på vej til skole. Eller når det vender tilbage fra en lang skoledag?

Gørding skole - TILLYKKE med de 75 år!

Lis Wimmelmann,
elev på Gørding skole 1931-1938,
lærer ved Gørding skole 1954-1984.

Gørding skole i 30'erne

Min barndoms skole

Den 1. maj 1931 startede jeg min løbebane ved Gørding skole - som elev i 1. klasse. Jeg mødte med stor forventning, en ny skoletaske, et nyt pennalhus (som jeg har endnu!) - og en madpakke. Vores klasseværelse var i det nuværende nr. 5. Der var hverken flag eller blomster eller tegninger på tavlen. Men fru Frandsen var der - i blank, sort lastingskittel med et par store lommer. Og under hendes rolige, myndige ledelse var der ingen, der skulle have noget sagt i utide. Så der var ro. Og tryghed.

Sindigt og grundigt blev lærdommen puttet ind i vore hoveder. Dagene skred langsomt af sted. Næsten allesammen ens. Det føltes så trygt. Men hvor var det spændende at komme om på en ny side i Ole Bole ABC! Eller at høre Danmarkshistorie - og Bibelhistorie. Det satte fantasien i sving. Abrahams bopæl i Mamrelund lå i min forestillingsverden ude, hvor vejen svingede ned mod Mølleskoven. Jeg kunne lige se det hele for mig.

Der var også noget, der hed frikvarter. Da legede vi ude i skolegården, som var belagt med gult sand. Om sommeren spillede vi bold. Vi (pigerne) kunne spille med 2 eller 3 eller 4 bolde op ad muren. Der var 10 forskellige faste »mønstre«, og så gjaldt det om at komme så langt som muligt fra 1 til 10 uden at tabe bolden. Tabte man den, var det den næstes tur til at prøve.

Hvor 1965-bygningen nu ligger, var der et stort tørveskur, hvorfra pedel Stephensen hentede brændsel til skolens fyr. Vi syntes, det var et herligt gemmested, når vi legede.

Når det var regnvejr, var vi nødt til at blive inde i gangen i frikvarteret. Og så fandt drengene hurtigt på at få deres træskoklinger til at slå gnister mod det våde klinkegulv. De syntes, det var spændende. Men det gav en skrækkelig larm og en ækel stank. Så jeg kunne ikke lide regnvejrsdage!

Når det ringede efter frikvarteret, skulle vi allesammen »Stille op« klassevis ved sydgavlen af 1911-bygningen (der var jo ikke andre end den og en gymnastiksal). Først når rækkerne var i orden, fik vi lov at gå ind i klassen - hvor man selvfølgelig rejste sig op, når læreren kom ind.

Kl. 12 havde vi middagspause, og alle skyndte sig hjem for at få deres gode varme middagsmad. Kl. 13 fortsatte undervisningen. Om vinteren var der timer helt til kl. 16. Men da mødte vi også først kl. 9. Vi gik også i skole om lørdagen - lige så længe som de andre dage.

Vi havde kun de 8 klasselokaler i den gamle bygning - og der var hverken gardiner eller nogen form for udsmykning. Jo, der var vist nogle få billeder på væggene (af pædagogisk betydning). Og den nederste række ruder i vinduerne var hvidmalede, så vi ikke kunne se ud og blive distraherede. Men solen kunne alligevel skinne ind til os - og skabe liv og hygge.

Biologitimerne (dengang hed det naturhistorie) husker jeg specielt. Vi havde Larsen Pedersen. I frikvarteret før timen mødte vi ovre i hans have. Her startede vi vores ekskursion - der altid fulgte samme rute. Først fandt vi flest mulige mælkebøtter i haven! Og derefter gik vi hen ad stien forbi Marie Lunds gård (nu plejehjemmet Østergården) og

videre ud til mergelgraven og helt ned i Mølleskoven. Vi skulle så finde alle de blomster, vi kunne, og komme og fortælle Larsen Pedersen, hvad de hed. På den måde fik vi lært en masse planter. Og somme tider fik vi også skyllet tæerne i åen - og fanget et par haletudser! - eller »ni-øjn«!

Lærer Drejers historietimer (i realklasserne) husker jeg også. De var aldrig kedelige. Og kunne man få ham til at begynde på alle de sære sjove remser, han kendte fra Jegindø, ja, så var der rigtig fest! Og man slap for at blive hørt!!

Lærer Jespersen underviste os i tysk og fortalte om Peter og Silie, der blev til Petersilie (persille).

Håndarbejdstimerne hos frk. Pedersen (Larsen Pedersens søster) var så hyggelige. Jeg husker også de dejlige dansktimer hos fru Larsen Pedersen. Og ofte har jeg sendt lærer Møller en venlig tanke, fordi han så energisk terpede de engelske gloser ind i vore hoveder - og lærte os sin fine udtale.

Dagenes rolige rytme blev sommetider brudt. Den sidste dag før jul samledes alle skolens elever i fysiklokalet (nuværende nr. 4) og det tilstødende lokale (nr. 2), hvor der dengang var en dør imellem. Her stod lærer Møller og læste »Sørens spille« - mens vi havde 1 - ét - julelys tændt. Det var indbegrebet af julehygge! For os. - Og bagefter sang koret under Larsen Pedersens kyndige ledelse Hartmanns julemusik (som derefter blev sunget i kirken juleaften og 1. juledag). Førstelærer Jespersen læste juleevangeliet. Og så var det jul!!

I april måned havde vi eksamen - hvor man kom i sit fine tøj og havde sin far eller mor med - og rystede lidt. Der var spænding og højtid over de dage.

Og kort før ferien havde vi den årlige udflugt til Endrupholm. Vi kørte derover i bil, d.v.s. der blev lagt planker på ladet af et par store lastbiler, og der blev vi så anbragt. Der blev råbt hurra i en uendelighed, og humøret var højt. I Endrupholms park kunne vi lege og købe is. Og vi kunne få en rotur på åen - med lærer Drejer eller Larsen Pedersen ved årerne! - På denne store dag blev jeg gerne udstyret med 50 øre. Det kunne lige blive til to is og en lækker negerbolle. Og så havde jeg endda 25 øre med hjem igen!!

Når man kom i »realen«, kunne det også ske, at man kom på en 3-dages tur til København. Og det var en begivenhed uden lige!

Når jeg nu tænker tilbage på min barndoms skole, bliver der så lyst og varmt i mit sind. Det var en god skole! - Du kære gamle skole, som gav os tryghed og lærdom for livet, - til lykke! Må du altid være et godt grosted for det bedste i barnet.

Lis Wimmelmann.

Frede Truelsen,
civilingeniør,
elev 1932-1942

To skoleledere:
Martin Jespersen og Jakob Larsen Pedersen

For 50 år siden udgjorde lærerstanden en mindre del af befolkningen end nu. Færre elever, kortere skoleforløb og flere timer pr. lærer var årsag til det. Lærerlønningerne udgjorde et naturligt værn mod personer, som anså lærergerningen som udelukkende et levebrød. Uden på nogen måde at gå nutidens lærere for nær tør man godt vove den påstand, at begrebet kald i forbindelse med undervisningen dengang indtog en mere fremtrædende plads i lærernes forestillingsverden, end det gør i dag. To af dem, for hvem eleverne var en forpligtelse langt ud over skolens grænser, blev skoleledere i Gørding: Martin Jespersen og Jakob Larsen Pedersen.

Martin Jespersen

Martin Jespersen blev født i 1883 i det daværende tyske Sønderjylland. Oprindelig ville han have været møller, men en arbejdsulykke kostede ham fire fingre på højre hånd, og hermed var håndværksmæssig uddannelse (samt deltagelse i første verdenskrig!) udelukket. Han gik i stedet på seminariet i Ribe, hvorfra han dimitterede i 1904. Han ansattes som førstelærer ved skolen i 1918.

Halvt i spøg, halvt i alvor kunne han beklage sig over, at en formentlig god håndværker nu var blevet en dårlig pædagog. Men det sidste var nu løwn, som han selv ville have sagt.

Erfaring og en veludviklet psykologisk sans gjorde, at han i reglen var et par tankegange forud for eleverne, uanset hvad disse beskæftigede sig med. Det resulterede også i en sjette sans for at dukke op i begivenhedernes brændpunkt (især når begivenhederne var uønskede set med lærerøjne) på ubelejlige tidspunkter. Jespersen havde temperament, og i sådanne situationer gnistrede øjnene, så de formastelige nagledes til stedet. Der kunne godt falde en lussing - det var en acceptabel afstraffelse i min tid - men de korporlige afstraffelser var ellers ikke noget, han dyrkede særlig meget. Så hellere en både bidsk og venlig sarkasme - i hvert fald over for de store elever, som kunne forstå meningen.

Eleverne i realskolen oplevede Jespersen som tysklærer. Tysk er som andre sprog ulogisk på mange punkter, og hvor logikken mangler, må terperiet træde til. Så vi terpede tyske gloser og grammatik, men der var også tid til at fortælle os om tysk hverdag og kultur, og - dette var under krigen - Jespersen var ikke bange for at fremhæve, at tyskere var andet og mere end nazister og grønklædte krigsliderlige. Det høstede han naturligvis i den givne situation ikke bifald for, men ingen kunne drage hans danskhed eller antipati mod tyskernes krigeriske fremfærd i tvivl, så vi accepterede nødtvungent udtalelserne som anskuelsesundervisning i at have sine meningers mod.

Provokationen var utvivlsomt bevidst fra Jespersens side, og måske har han virkelig villet give anskuelsesundervisning i mod og mandshjerte. I hvert fald opfordrede han ofte eleverne til at sige deres hjertens mening om dette eller hint. Her spillede temperamentet ham imidlertid gerne et puds. Når disputerelystne sjæle blandt eleverne tog ham

på ordet, var det under overhængende fare for at blive smidt ud for resten af timen. Min personlige erfaring var, at tingene efter timen blev bragt på plads igen, så ingen varigt tabte ansigt. Det var nemlig en gentleman - omend en hidsig sådan - man havde for sig, og man fik ikke blot trukket en billig løsning ned over hovedet.

Disse samtaler under fire øjne var nok det nærmeste, man kom personen Martin Jespersen. I timerne kunne der falde enkelte bemærkninger af personlig karakter, eller undervisningen blev krydret med selvoplevede historier. Men ellers følte vistnok alle en vis distance til Jespersen. Om hans lærerkolleger følte det samme, havde eleverne ingen fornemmelse af, men det forekommer sandsynligt, at de gjorde det. Der var et godt sammenhold i lærerstaben, og personlige uvenskaber mærkede man ikke noget til. Jespersen stod på ingen måde uden for dette fællesskab, men bagklogt kan man formode, at kollegerne måske nok har følt, at uregelmæssigheder kunne afføde særdeles ubehagelige kommentarer, som det var bedst at undgå.

Hvis nu nogen tror, at den lidt reserverede optræden var et udtryk for kulde eller manglende deltagelse, tager de grundigt fejl. Jespersen interesserede sig varmt og levende for mennesker i almindelighed og eleverne i særdeleshed og hørte gerne om, hvordan hans tidligere elever havde det. Familiemæssigt viste hans omsorg sig ved, at han optog to slægtninge fra et opløst hjem i sit og opdrog dem sammen med sine egne børn. Eleverne fik et indtryk af varmen hos ham, når han en sjælden gang læste op for dem. Han var blandt andet en uforlignelig lun fortolker af Anton Berntsens digte.

Hele indtrykket af denne mand kunne samles i udtrykket original, hvis dette udtryk havde sin oprindelige, positive betydning og ikke appellerede til det billige grin. Original var Jespersen også i sit udseende. Han havde noget dengang så ualmindeligt som fuldskæg, gik som regel i træsko og røg en krum shagpibe. Det er sådan, vi husker ham.

Original var også hans afsked med skolen. En ny skolelov påbød, at skolen nu skulle have en skoleinspektør som leder. Det følte Jespersen som en krænkelse. Han mente, at han som førstelærer havde ledet skolen fuldt så godt som nogen skoleinspektør, og der var ingen grund til at spilde skatteydernes penge på at udnævne ham til det, endsige til at afskaffe den gode gamle vestjydske skoleordning. Så han gik i protest. Han valgte Stårup skole som sin pensionistbolig, men fortsatte med at tilbringe sine sommerferier i sit elskede sommerhus ved Hjerting, hvortil han senere flyttede permanent. Han døde i 1970.

Martin Jespersen.

Jakob Larsen Pedersen.

Jakob Larsen Pedersen

Jakob Larsen Pedersen blev født i 1889 i Sebbersund, hvor hans fader var lærer. Han dimitterede i 1910 fra Ranum seminarium. Efter militærtjeneste som garder blev han i 1911 ansat i Gørding og blev i 1919 gift med en lærerinde ved skolen, Gertrud Marie Jacobsen. Larsen Pedersen var i mange år andenlærer ved skolen og blev udnævnt til skoleinspektør i 1943. Han gik af i 1959 og døde i 1966.

Hvis clicheen gudbenådet pædagog nogensinde passede til nogen, var det Larsen Pedersen. Hans evne til at styre eleverne var næsten skræmmende. Det er sådanne evner, der hos en magtsyg person skaber demagogen. Her var personen imidlertid demokrat af inderste overbevisning og dertil et nobelt og følsomt, men alligevel ligevægtigt menneske, så begreber som manipulation eller magtmisbrug var absurde i sammenhængen.

Allerede i første klasse stiftede eleverne bekendtskab med Larsen Pedersen i hans egenskab af sanglærer. Han kom med violinen under armen, og så blev der undervist, uden at vi egentlig vidste af det. Faktisk var det noget terperi, for det drejede sig om at lære os så mange danske sange og salmer som muligt, og egentlig musikforståelse blev der ikke gjort meget ud af. Men fest var det under alle omstændigheder.

Sang var Larsen Pedersens hobby. Gørding Mandskor var under hans ledelse et begreb i sangerkredse, og ved de årlige sangerstævner var det Larsen Pedersen, der dirigerede de samlede kor, hvis præstationer transmitteredes af radioen. Han var også selv begavet med en flot sangstemme, og som kjoleklædt kirkesanger var han med sin høje skikkelse med al dens pondus en fryd for både øje og øre.

I sine yngre dage var Larsen Pedersen jæger, men efterhånden blev det kun til vandringer i naturen, selv om bøssen og hunden stadigvæk var med i nogle år. Denne naturglæde fik eleverne i rigt mål udbytte af. Sommeren igennem vandrede vi 2 timer i hver uge ad vejen til Gørding mølle og videre gennem mølleskoven, mens Larsen Pedersen fortalte om planter og dyr, vi så. På de senere klassetrin blev cyklerne taget i brug, og Tange mose, Terp krat og mange andre fjernere steder blev inddraget i undervisningen. En gang om året vankede der i de ældste klasser is til hele flokken, og så skulle drengene forsøge, om de kunne vælte Larsen Pedersen. Det magedes altid så, at han væltede.

Der var næppe mange elever, som denne undervisning lod uberørt. Ikke blot kendte vi egnens dyr og planter; vi var nærmest i ledtog med dem. Det var økologi, før dette ord kom på mode. Aftenen før den afsluttende prøve i naturfag samlede eleverne planter fra nær og fjern til næste dags eksamination. Også det var en fest.

Larsen Pedersen brugte aldrig korporlig afstraffelse. Man sagde, at han engang havde brugt spanskrøret, men det lød lige så usandsynligt og fjernt som de første kapitler i Danmarkshistorien, så det blev ikke rigtig troet.

At han kunne blive vred, var derimod sikkert og vist, og de relativt få af os, som på grund af ganske usædvanlig dårlig opførsel nød den sjældne, men tvivlsomme ære »at komme ind til Larsen Pedersen«, kan bevidne, at det bestemt ikke var den slags oplevelser, vi ønskede at samle på. Det værste var egentlig ikke, at han var rædselsvækkende at skue - tårerne løb i strømme selv på forhærdede tidselgemytter - når han buldrende vandrede op mod os, hvor vi stod og klemte os fladere end tavlen bag os. Pauserne derimod, når han tavs og grublende gik bort fra os, og vi så de store elevers alvorlige ansigter, gav os en ubeskrivelig følelse af skændslen. For en skændsel var det at komme i unåde hos Larsen Pedersen; man var ikke værdig at færdes i ordentlige kammeraters selskab. Og det var ens egen skyld.

Som elev i de ældre klasser oplevede nogle af os bogstavelig taget sagens anden side. Vi fik på forhånd besked på at holde masken, og når synderen kom ind, begyndte tordenen planmæssigt at rulle. Hvad synderen ikke kunne se, var, at Larsen Pedersen på tilbagevejen havde meget svært

ved selv at holde masken. Forargeligt skuespil? Som sagkyndig fra begge sider kan jeg kun sige, at det var en behandling, som virkelig kunne få en hvalp i pubertetsalderen til at overveje sin situation, og at de ældre klassers beundring for Larsen Pedersen kun blev større, ved at han også på denne måde viste dem sin tillid.

I det hele taget havde han et næsten kammeratligt forhold til de ældre elever. Hans yndlingsplads var bagest i klassen mellem dem. De første 10 minutter af timen gik oftest med diskussioner og samtaler om dagens begivenheder og problemer, og bølgerne kunne godt gå ret højt, så det hele virkede ikke så lidt udisciplineret. Men ikke længere end til Larsen Pedersen sagde, at nu måtte vi til at bestille noget. Så forvandledes flokken straks til en aktiv og interesseret klasse, der sjældent havde behov for yderligere opfordringer. Det virkede helt selvfølgeligt, og var det måske også for Larsen Pedersen.

I ferierne opholdt han sig i sit sommerhus i Sjælborg, og også her ønskede han at se sine elever. Hele klassen tilbragte en dag derude med spadsereture, fiskeri og snak.

Larsen Pedersen var distræt, men måske knap så meget, som han gav det udseende af - eleverne elskede ham også for det. Han var meget udadvendt og havde mange tillidshverv uden for skolen, så det var egentlig ikke så mærkeligt, at tankerne sommetider vandrede bort fra det nærværende. Men eleverne var alligevel altid nærværende for ham, og han så dem gerne omkring sig, også når han ikke underviste. Elever med bare rimelig sangstemme samlede han således i et børnesangkor, og ingen, der så ham omgivet af elever sidde i hjørnet mellem de to lange bænke på pladsen ved sydgavlen, kunne tvivle på, at han her var i sit es.

Billeder, der som disse er tegnede på basis af et meget ungt og ufærdigt menneskes opfattelse for et halvt århundrede siden, kan i det højeste blive brikker til en mosaik. Larsen Pedersen oplevede at undervise børnebørnene til sine første elever, og noget tilsvarende er måske hændt også for Martin Jespersen. Igennem så lang tid, som de virkede, har de utvivlsomt ændret sig, og helt naturligt vil ældre eller yngre elever ikke på alle punkter være enige i skildringen af dem. Men ét kan vi forhåbentlig være enige om, nemlig at det var store personligheder, uden hvilke vi selv ville have været mindre.

Frede Truelsen.

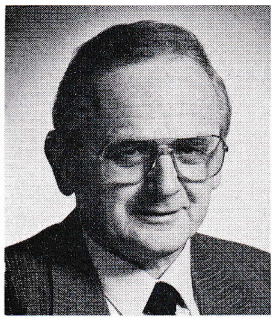

Martin Krabbe Skousen,
elev 1936-1946,
fabrikant i Tjæreborg.

Peter Brogaard Andersen,
elev 1942-1946,
skoleinspektør i Esbjerg.

Hverdagen for to skoleelever i Gørding under besættelsen

Gørding centralskole var vel nok egnens stolthed, idet skolen ud over den almindelige skolegang til 5. eller 6. klasse kunne tilbyde eleverne en præliminæreksamen, der mindst svarede til værdien af en realeksamen. Derfor blev skolen fyldt op af elever fra de omliggende kommuner, nemlig Bramming, Hunderup, Jernvedlund, Stenderup, Føvling, Holsted og Vejrup, ligesom elever fra Lourup, Ilsted og Stårup og selvfølgelig først og fremmest fra Gørding, og man kom til at sidde tæt i de 8 små klasserum, der var til rådighed.

Martin fortæller:

2 dage før skolestart i april 1936 fyldte jeg 6 år. Det, jeg husker bedst fra indskrivningen i midten af marts måned, var den fantastiske oplevelse, det var at se førstelærer Jespersen skrive med venstre hånd. Han skrev et smukt 8-tal på tavlen, for at vi skulle huske at møde til tiden hver morgen kl. 8! - Den tidligere møllersvend, der var avanceret til chef for Gørding skole, var ikke »født« kejthåndet (det var nemlig ikke tilladt!) - men var blevet tvunget til at lære at skrive med venstre hånd, idet han havde mistet alle fingre, på nær tommeltotten, i en møllekværn.

- Men lad mig starte med krigens udbrud den 1. september 1939. Lærer Drejer tog sig af gymnastikken for drengenes vedkommende, og netop den morgen var vi startet med fodbold i »idrætsparken«. Under kampen fik lærer Drejer melding om, at Hitler var gået ind i Polen. Den anden verdenskrig var startet, og Drejer fløjtede kampen af og gav os fri resten af dagen. - En lignende fridag blev det ikke til den 9. april året efter, til trods for den langt alvorligere situation. For mit vedkommende står denne morgen fast mejslet i min erindring: En voldsom larm fra lavtgående flyvemaskiner vækkede os, og jeg sprang i nattøj ud på gaden. Sognefoged Laurids Jensen, der boede på 1. sal i postbud Erhardtsens hus i Vestergade, var vores genbo. Han var som lovens håndhæver i Gørding udstyret med en beredskabskasse, indeholdende bl.a. de forskellige nationaliteters kendetegn på fly, og var straks efter første overflyvning på gaden og kunne fortælle os, at det var tyske piloter, vi kunne se i de lavtgående fly. - En spændende oplevelse for en 10 års dreng - en oplevelse, der blev til 5 meget specielle skoleår ...

Krigen gik let hen over landdistrikterne i starten, og i 1942 mærkede man næppe andet til besættelsen end jernbanetransporter med endeløse rækker af godsvogne om dagen og støjen fra overflyvningerne om natten. I skolen gik livet sin vante gang, med lærerne i skolegården i frikvartererne - vandrende frem og tilbage - side om side - indtil een af dem ringede ind på den store klokke, der hang ved den ene af skolens 2 indgange til klasselokalerne.

Hver morgen startede med fælles morgensang ude i gangen, og Larsen Pedersen sang for. Ved morgensangen den 9. april har sangen nok aldrig lydt kraftigere, end da Lar-

sen Pedersen stemte i med »Mægtigste Kriste« - og vi sang verslinierne: »Tving du vor fjende, driv hans magt tilbage . . .«

En time med fru Larsen Pedersen kunne starte med, at hun desværre ikke kunne finde sine briller, hvorfor een af os blev sendt over til Bothilde efter dem. Vi sprang af sted med største fornøjelse og skjult fnisen, da vi naturligvis alle kunne se, at brillerne som sædvanlig sad vel anbragt i panden!

Peter fortæller:

Efterhånden som krigen gik dårligere for tyskerne, og der blev mere brug for rekreation for soldaterne i form af ro og god mad, blev de tyske tropper sendt ud i næsten alle landdistrikter og stationsbyer - og dermed også Gørding. Indkvarteringsstederne var først og fremmest forsamlingshuse, skoler, større villaer, huse og gårde på landet. Gørding skole gik ikke ram forbi. I efteråret 1943 inddrog man ca. halvdelen af skolen incl. gymnastiksalen og spærrede af, så en stor del af legepladsen blev omdannet til parkeringsplads, og på den anden side af afspærringen stod vi så og betragtede deres færden med den nysgerrighed, der kendetegner børn (og voksne).

Beslaglæggesen medførte indskrænkninger i timeplanerne en overgang - hvad der ikke gav anledning til utilfredshed, men med lærernes opfindsomhed og borgernes velvilje var vi ikke så længe i paradis, og inden længe var der etableret undervisningslokaler på Sejersgård, ligesom vi senere flyttede til missionshuset, hvor vores klasse gik lige til krigens afslutning.

For os, der kom udefra i 1942, med 6-10 kilometers skolevej, blev skolegangen hurtigt problematisk. Dæk og slanger til cykler var mangelvarer, og for at klare turen var vi forsynede med snore i lommerne, da dækkene ofte revnede undervejs. Så var det om at få dækket snøret ind, inden slangen blev ødelagt. Punkteringer var hyppige, og så løb vi med cyklerne for ikke at komme mere for sent end nødvendigt. Senere gik en del af os over til »fast dæk«, som blev skåret ud i baner fra kasserede bildæk. Disse blev så bukkede og anbragt i fælgene. Man kan måske forestille sig rystelserne, eller hvordan det var at cykle på en opblødt vej i efteråret. Thomas-Cykelhandler, der holdt til bag ved købmand Stål, havde kronede dage og var nok den, vi kendte bedst i Gørding. For i det hele taget at klare travlheden måtte han ansætte Niels P. Christensen som hjælper. (N.P.!).

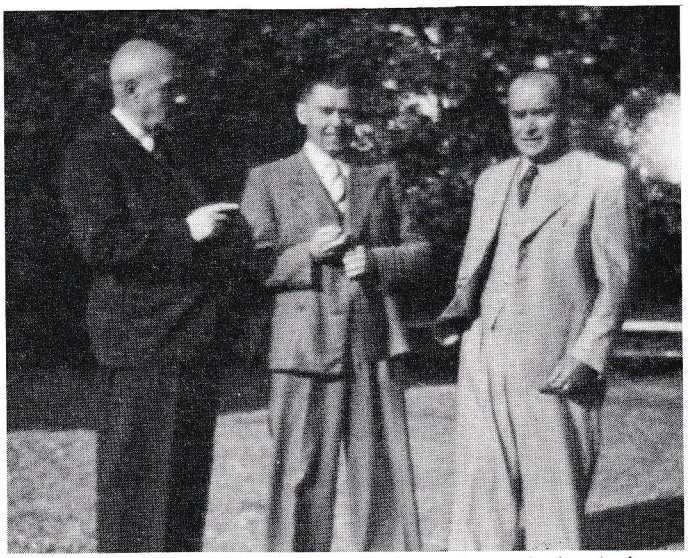

Jakob Larsen Pedersen, Jens Andersen Drejer og Jørgen Anders Andersen.

Mod krigens slutning tog overflyvningerne af engelske og amerikanske flyvere til. De »Flyvende fæstninger«, som var amerikanernes bombemaskiner, fløj i store formationer over egnen med de tyske østersø-havnebyer som mål. Da de en dag var på vej hjem, måtte jeg sammen med Lars Erik hoppe i grøften ude i Tangeris, da en luftkamp med tyske

jagere bragte os ind midt i maskingeværernes kugleregn. 3 tyske jagere blev skudt ned, og en af dem faldt tæt ved banelinien ved Tjæreborg. For ikke at tabe ansigt blev det tyske mærke malet over med det engelske Royal Air-Force mærke, men en regnbyge var nok til, at togrejsende kunne se, at en dårlig »krigsmaling« ikke kunne dække realiteterne.

Skolens lærere gav vel sjældent - eller aldrig - udtryk for sympatier eller det modsatte - over for besættelsesmagten. Som børn af tiden forstod vi imidlertid nok at vurdere indstillingen. Indbyrdes udvekslede vi dog klart vor modstand mod Hitler-styret og citerede folkeviddets mangfoldige indfald i form af vittigheder og tekster af svingende kvalitet. Tyskernes Heil-hilsen, med den løftede arm, blev udlagt som: »Så højt lå sneen i Rusland, da vi begyndte at gå tilbage i 1942«. Eller den om Hitler, der med ministre og en general blev indeholdt i en vits, der med jydsk dialekt blev til:

Hitler hår fåt engelsk syyg -
han er bløvn Hess i æ hals, hår fåt Rommel i æ mauw -
og Göring i æ bows, å der er et andet end amerikansk olle, der ka' reed ham, - å det ka' han et fo!

Sangen »Lilli Marleen« fik en tekst af tvivlsom kunstnerisk kvalitet, men meningen kom til udtryk, så tvivl var udelukket. Et vers lød sådan:

Først så ta'r vi Hitler ved det ene ben,
derpå ta'r vi Göring og slår ham med en sten,
så hænger vi Goebbels i en strop ved siden af von Ribbentrop,
så bli'r de gjort til grin - de fire dumme svin!

Ikke ligefrem en behagelig tekst, men et klart udtryk for, hvordan befolkningens følelser var i tiden, og hvordan børnene var med til at vise danskernes indstilling!

Martin fortæller:

For min far blev den 9. april meget »sort«! - Tyskerne proklamerede omgående mørklægning over hele landet, og da far som isenkræmmer i Gørding var den normale leverandør af rullegardiner, fik han pludselig mere end travlt med at udskifte kundernes lysegule papir på rullegardinerne med sort mørklægningspapir. Cyklernes bagskærme skulle males hvide, ca. 30 cm, og cykellygterne blændes af, så kun en lille sprække lod lyset slippe ud. Fodgængere blev beordret at færdes med hvide armbind.

Men som sagt: Livet gik sin vante gang, og i de første par år var det sjældent, at vi så en tysk soldat i Gørding. De voksne var naturligvis meget bekymrede, og et udslag heraf fik jeg at føle en dag i et frikvarter på skolen. Lærer Jespersen opdagede, at jeg afleverede et par velfortjente øretæver til en drillesyg kammerat. Lærer Jespersen reagerede prompte med hans specielle lussing, hvor den enlige tommelfinger på højre hånd støttede synderens kind, mens lussingen blev afleveret med et kraftigt venstrehånds-sving. Desuden fik jeg at vide, at når der nu var så megen ufred i verden, var det helt forfærdeligt, at vi sloges, og som ekstra straf måtte jeg, for første og eneste gang, med ind og stifte bekendtskab med spanskrøret, der befandt sig i kosteskabet i fysiklokalet. - Dette lokale blev senere det interessanteste rum for mig, - ikke på grund af spanskrøret - men fysik havde min store interesse, først med lærer Møller og senere hos Larsen Pedersen. For Peters vedkommende blev en fysiktime, med lærer Møller, meget indbringende. Blandt de få fysikinstrumenter fandtes et induktionsapparat, og lærer Møller lagde sorgløst en privat 2-krone i skålen med det strømførende vand. Det utrolige skete: Det lykkedes for Peter at snuppe mønten, og derefter reducerede lærer Møller indsatsen til en 5-øre!

Som Peter allerede har nævnt det, fik vi for alvor krigens følger at mærke i efteråret 1943. Gørding blev endda en overgang hovedkvarter for Hitlers skrappe SS-tropper, og næsten alle hjem i byen måtte finde sig i at have tyske soldater indkvarteret. Hjemme hos os i Vestergade beslaglagde man overetagen med undtagelse af mit værelse. Jeg boede

dør om dør med skiftende officerer resten af krigen. Principielt undlod mine forældre så meget som blot at hilse på de logerende på gæsteværelset. Far byggede et lokum i garagen for at blive fri for dem på badeværelset. Jeg fik dog tilladelse til at snakke med »gæsterne« - og det betød naturligvis, at tyskundervisningen i skolen blev hjulpet godt på vej. Skolen var, som allerede nævnt, »indtaget« af Værnemagten. Først og fremmest gymnastiksalen og halvdelen af hovedbygningen, men ligeledes den nye skolebygning, der var under opførelse og næsten færdig. Der manglede dog gulve og maling, og derfor blev lokalerne vistnok kun anvendt som depot for våben og sprængstoffer under hele besættelsen.

Det blev os i realklassen, der fik klasseværelse i missionshusets lille sal. Et lokale, og måske også en situation, der opfordrede til at få lidt adspredelse i den kedelige undervisning i tysk af en vikar - eller i zoologi med lærer Andersen. Ejvind gjorde i hvert fald en tysktime uforglemmelig ved at kravle ned i gulvristen til varmluftanlægget, veludstyret med grus og småsten, der fik det til at lyde, som om varmeanlægget var ved at bryde sammen. Succesen gentog Peter i en time med lærer Andersen.

Ligesom jeg vil mange Gørding-drenge med glæde mindes de mange dejlige oplevelser, vi havde i FDF med Sv. Erik Vindum som kredsfører og Gudmund Poulsen som patruljefører og instruktør. Men en søndagstur til Kommuneplantagen i august 1944 blev for os, der var med, så spændende, at vi aldrig glemmer den: Som lyn fra klar himmel larmede pludselig flere engelske Moskito-jagere meget lavt ned over os. Vindum beordrede os omgående i skjul under træerne, idet motorlarmen samtidig blev overdøvet af kraftige skud fra flyenes maskinkanoner - lige i nærheden af os! Vi var alle sikre på, at nu var invasionen startet, og vi sneg os hjem til vore forældre langs gærder og hegn. Sidst på eftermiddagen rygtedes det, at et tog var blevet beskudt i Ilsted - meget i nærheden af Kommuneplantagen - og desværre havde Moskito-jagerne taget fejl af et tysk transporttog og et dansk godstog. Lokomotivet og mange vogne blev gennemhullet, og fyrbøderen blev skoldet ihjel af dampen fra kedelen. Peter, der på dette tidspunkt var indlagt på Ribe sygehus for at få opereret en minesplint ud af venstre knæ, kom til at ligge på stue med lokomotivføreren, der ligeledes var slemt forbrændt af den udstrømmende damp. Peter havde under et besøg hos en kammerat forvildet sig ind i et tysk minefelt og slap ikke fra den oplevelse uden men.

Sabotage på jernbanen hørte efterhånden til nattens orden. Frihedskæmperne begyndte for alvor at røre på sig, men i Gørding gik en lokal gruppe først i aktion, efter at fredsbudskabet havde lydt i radioen fra London den 4. maj om aftenen. Et personligt opgør med byens mekaniker - der nok på ingen måde kunne kaldes frivillig værnemager - resulterede i, at byen blev vækket af et øredøvende brag. Gørding vågnede op til en 5. maj med hundreder af knuste vinduesruder!

Dagene efter befrielsen blev jo præget af de endeløse kolonner af mismodige tyske soldater på vej hjem. Det kunne være ganske indbringende for os drenge at følge bag efter. Skydevåben, hjelme og gasmasker kunne vi samle i sækkevis langs vejene fra Gørding til Tange.

Selv om de tyske soldater var væk, gik der alligevel lang tid, inden hele skolen og gymnastiksalen kunne tages i brug. En del af alle de mange flygtninge, der var strømmet til Danmark, kom også til Gørding og blev indkvarteret i gymnastiksalen, på Afholdshotellet og Hotel Gørding. Først i sommeren 1946, da vi blev færdige med vor præliminæreksamen, blev der adgang til gymnastiksalen, og lang tid derefter kunne man læse »gæsterne«s grafitti på den store gavl inde i gymnastiksalen. Med store gotiske bogstaver stod der: Wo der deutsche Soldat steht, kommt kein Fremder mehr!

Aksel Andersen,
overlærer,
nu Vejen.

Dagligliv på Gørding skole

Det var i 1947, jeg kom til Gørding skole fra Give, hvor jeg havde været i syv år, mens der var krig og besættelse.

Så mødte jeg skoleinspektør Jakob Larsen Pedersen, sædvanligvis kaldet L.P., der var en frodig personlighed, som satte et frisk præg på det daglige skoleliv.

Da han første gang viste mig skolen, travede han på bare fødder med mig over skolepladsens grus og asfalt.

I det nordvestlige hjørne var brændselsskuret - en mindelse om krigsårenes fyringsbesvær - hvorfra pedellen med en trillebør kørte brændselet over gården til en sliske, der over kældernedgangen førte gennem et åbent vindue ind i fyringskælderen.

Skolen havde endnu kun een gymnastiksal, og i hjørnet mellem den og den »nye« skolebygning fra 1942, som nu er revet ned, gik trappen op til det omklædningsrum, der siden blev bibliotek, og til højre var et ganske lille lokale, såkaldt »lærerværelse«. Men der var kun eet vindue, og udsigten over skolegården hindredes af hovedindgangens udbygning. I frikvarterne vandrede derfor lærerne i en lang række frem og tilbage. Men det hændte, at L.P., der var i sognerådet, samlede os i en rundkreds til »lukket møde«, hvor der blev fortalt interessante ting, som man også kunne høre ude i byen.

Nogen egentlig »gårdvagt« var der ikke, men det gik på omgang at sørge for, at der ringedes ud og ind. Til dette brug var der først en håndklokke, men siden gik stationsforstander Rasmussen, der var sognerådsformand, med til, at den større klokke fra perronen, som ikke brugtes mere, blev givet skolen og anbragt ved hovedindgangen. Klasserne stillede op i række ved de tre indgange, og når der var ro, blev der givet et klemt, før de kom ind.

Det kunne hænde, at et par elever kom »op at slås«. Så beordrede L.P. dem til at holde hinanden i hånden og vandre gården rundt, indtil de kom og erklærede sig for »gode venner«. Det kunne også ske, at nogen blev grebet i at smide med papirkugler el.lign. Så måtte vedkommende påtage sig at samle papir.

Når der skulle være sommerudflugt, f.eks. til Skibelund, Jels Voldsted, Kammerslusen eller Vognsbølparken, trænede L.P. klasserne i at stille op på række foran ham, når han blæste i en fløjte. Der var også julegudstjenesten, hvor hele skolen marcherede klassevis til kirken.

Skolebygningen fra 1942 var et underligt monstrum med mange krinkelkroge. Man kom op ad en trappe til den todelte forhal. Om morgenen var skolens lille orgel flyttet hen i buen, og Bo Graver Hansen spillede, mens L.P. sang for og bad Fadervor. Det største lokale ud mod gården hed sangklassen og havde klaver.

Lærerpersonalet voksede i tal, efterhånden som kommunens mindre skoler blev nedlagt. Der var jo Stårup, Bjerndrup forskole, Ilsted og Lourup. Men det må ikke glemmes, at en forudseende kommunalbestyrelse havde sørget for at oprette en realafdeling i Gørding, længe før det skete i omegnen. En stor del af æren herfor må nok tillægges læge J. K. Jensen, sen. Derfor kom der elever langvejs fra, f.eks. fra Tjæreborg, Darum, Bramminge, Vejrup, Holsted og Brørup. I begyndelsen dimitterede Gørding Folke- og

Realskole hvert andet år til Alm. Forberedelseseksamen, også kaldt Præliminæreksamen, men fra 1947 var der eksamen hvert år. Holdet 1947 var det sidste med det ekstra år, og de 12 elever fik derfor med den større modenhed rekordkarakterer, vistnok over halvdelen med udmærkelse.

Lærernes indbyrdes omgangsformer ændredes efterhånden, så kun de ældre sagde »De«, indtil vi blev enige om du-formen. Vi manglede bare fru Frandsen, og da hun dukkede op, gik L.P. hen imod hende og sagde: »Fru Frandsen, vi har en bøn til Dem: Må vi godt sige »du«?« Svaret var jo givet. Hun og hendes mand, murer Frandsen, boede oppe i den sydlige gavl, og der var i hele tagetagen af den gamle bygning indrettet pedel- og lærerlejligheder. Dem var der mangel på, og så måtte der skaffes bolig ude i byen. For mit vedkommende blev sagen ordnet ved, at en enke i Nygade var begyndt at bekymre naboerne, og så blev der ordnet flytning til »De gamles Hjem«. Et kvistværelse blev brugt til opmagasinering af gamle møbler, og der blev bestilt maler, inden vi kom. Det var i 1947.

L.P. var en optaget mand, og hans timer var altid de 2-3 første på dagen. Praktiske hverv overlod han gerne til andre, og det blev min sag at sørge for skolebøger, hæfter, blyanter og viskelæder m.m. (honorar 100 kr. årligt). En dag kom det frem, at L.P. fra besættelsestiden havde stående et filmsapparat. Der var vist en tysker, som havde bedt ham opbevare maskinen til senere afhentning. Om han kom og fik nej, vides ikke. Jeg havde været på kursus hos Statens Filmcentral og fik derfor dette hverv. Først skulle maskinen sendes til reparation, og senere abonnerede vi på films fra centralen. Vi fik kataloger, og kollegerne kom med ønskesedler, hvorpå der hver uge skulle modtages og returneres filmspakker. Der blev vist undervisningsfilms i fysik- og biologilokalet, der fik sorte rullegardiner. Det må vist indrømmes, at det i modsætning til nu var en lærerfattig tid. Så kom der vikarer fra Esbjerg Aftenseminarium. Kan man fortænke en træt studerende, der var optaget dag og aften, i, at det var fristende at give efter for elevønsker og stå ved maskinen i den mørklagte klasse?

Nu, da skoleinspektøren forlængst har fået fast kontorist og viceinspektør til at holde styr på papirerne, kan det godt undre, at det var småt med elevkartoteker og lign. Når tidspunktet var averteret, troppede mødre og børn op med dåbs- og koppeattest, så L.P. kunne føre dem ind i sin protokol. Men hver klasse havde jo sin forsømmelsesprotokol, og den førtes af klasselæreren.

I realafdelingen blev der i foråret holdt en indstillingsprøve, der var en slags træning til den rigtige eksamen. Den skriftlige del holdtes i gymnastiksalen, hvor bordene var sat, så ingen kunne nå hinanden. Lærerne skiftedes til at holde vagt med præsten som opsyn. Opgaverne var kommet fra ministeriet i konvolutter med laksegl og med fag og dato påtrykt. Besvarelserne skulle straks sendes anbefalet til censor. Når mundtlig eksamen nærmede sig, var det spændende, om der kom »beskikket censor«. Det skiftede, og den fremmede, der kom med spørgsmålene, ansås for at være strengere end den indbudte nabolærer. Senere blev det dog os selv, der udarbejdede spørgsmålene, der så blev forelagt censor til godkendelse inden tiden. Der var undertiden blandt eksaminanderne snak om, at bedømmelsen kunne være mildere efter frokosten, men det var nu kun ved store hold, at der blev holdt pause.

Det var hårdt tiltrængt, at den nye bygning blev opført. En tid havde vi sløjdlokalet i brug også til andre fag.

Der kom skoleradio, men desværre med en dårlig installation, hvor det var svært at høre udsendelserne. Der var stik ved katederet til højttaleren, der var på en stor træplade. Dertil kom, at skoleskema og radioskema sjældent passede sammen. Så var det bedre med båndoptageren. Det var en stor, tung B&O med både grammofon og bånd. Den var dyr, men så var det jo bekvemt, at der var en lokal radiohandler, som kunne levere maskinen.

Aksel Andersen.

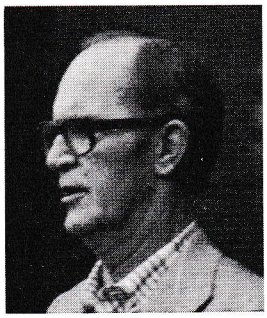

B. Tofterup,
fhv. skoleinspektør,
nu Skærbæk.

Ved Gørding skoles 75-års jubilæum

Bygning og udbygning af Skolen er i høj grad præget af interesse fra befolkningen, de folkevalgte og et velfungerende lærerkollegium. Det har altid været let at komme igennem med rimelige ønsker, hvilket har lettet det daglige arbejde meget.

Skolen her startede i 1911 med et efter datidens forhold enestående byggeri i en stationsby af Gørdings størrelse. Man skulle langt omkring for at se noget tilsvarende. Skolen fik en størrelse, der rigeligt dækkede behovet.

Men hvor længe var Adam i paradiset? Først i tyverne oprettedes en afdeling for alm. forberedelseseksamen, der modtog elever fra et meget stort område. Den første dim. fandt sted i 1924. Pladsen til klasserne må have været meget trang. Værre blev det efter 1937-loven, der bl.a. forlangte eleverne undervist i sløjd og skolekøkken. Der måtte altså bygges. Det blev sat igang først i fyrrerne under krigen. Men da det var under tag og ellers ufærdigt indvendigt, blev det sammen med gymnastiksalen beslaglagt af besættelsesmagten d. 6/11 1943 og kunne først gøres færdig i 1946. Så kom der en række år med gode pladsforhold. Da vi kom i 1959, var der 11 klasseværelser, 13 klasser og 12 lærerkræfter.

Elevtallet voksede i de kommende år betydeligt, og der måtte bygges igen. 65-bygningen og gymnastiksal nr. 2 opstod, og 46-bygningen blev fjernet. Nu blev der også plads til eleverne fra Lourup, Ilsted og Bjerndrup (de sidste kom dog ind noget tidligere). Med nye love blev det bl.a. pålagt skolerne at indrette skolebiblioteker. Det blev i første omgang i en normalklasse. Pladsforholdene var dog helt utilstrækkelige. Der var samtidig ønske om pædagogiske værksteder m.m. Der måtte bygges igen. Det blev så i 1974. De påtænkte værksteder blev dog indrettet til kontorer, som de er i dag.

I 1965 var der 18 lærere ansat ved skolen. Lærerværelset blev indrettet til 24. I 1977 var vi 42 lærere. I 1976-77 blev der udarbejdet ændringer i undervisningsplanen for navnlig at skaffe bedre forhold for valg- og tilbudsfagene. Det krævede bedre faglokaler. Håndarbejds- og formningslokalerne måtte udvides og moderniseres og lærerværelset udvides. Det ville koste 5 normalklasser. En ny bygning kom i 1978, og nævnte lokaler blev nyindrettet. Det højeste elevtal var i 1977-78, nemlig 576. På trods af senere faldende elevtal var der stadig brug for samtlige lokaler i 1983.

B. Tofterup.

Anton Bruun,
formand for Bramming kommunes skole- og kulturudvalg.

Lidt om folkeskolens fremtid

I anledning af Gørding skoles 75 års fødselsdag er jeg blevet bedt om at skrive om fremtidens folkeskole.

Mange, virkelig mange før mig, har kastet sig over samme emne med større eller mindre »uheld« - intet er jo mere vanskeligt. Tænk bare på de ministerintentioner, der er kommet for dagen i anledning af en ny folkeskolelov eller ændringer af samme i dette århundrede.

Allerede her burde jeg lægge pen og papir til side i ydmyghed og respekt for en uløselig opgave. Det, der får mig til at fortsætte, er nok erkendelsen af, at vi allerede burde have haft en anden folkeskole.

I vores højteknologiske og hurtigt skiftende samfund oplever vi jo gang på gang omlægninger, omstruktureringer og bratte forandringer inden for organisationer, selskaber, forbund, uddannelser o.s.v., og tilmed i et stigende tempo. Alt sammen smitter det af på de flestes hverdag og er på den måde med til også at påvirke vores forhold til folkeskolen, der set fra brugernes (forældrenes) side sandsynlig er det mest stationære efter folkekirken - og heldigvis for det, siger nogen måske?

Som nation (mangehovedet uhyre) har vi jo altid været tilbøjelige til at lægge det i folkeskoleloven og folkeskolen, vores samvittighed bød os, men som vi af erfaring vidste ikke rigtig kunne lykkes i andre sammenhænge i vores efterhånden så indviklede hverdag.

En god portion erkendelse af livets realiteter bør nok være een af ingredienserne i en ny folkeskole.

Er det da overhovedet muligt at etablere en ny folkeskole eller en folkeskolelov, der giver skolen mulighed for at forny/ændre sig år for år i takt med det, der sker i det omgivende samfund? Svaret må for tiden være et klart nej.

Danmark har absolut verdensrekord m.h.t. gruppeopdeling. Meget stærke grupperinger omfattende alle kategorier fra 20 personer og opefter. Folkeskolens er ikke den svageste.

Parlamentarisk vil folk på tinge stadig af al magt lægge »samvittighedsproblemer« i en evt. ny folkeskolelov i håb om, at folkeskolen lever op til formålet, hvad den jo sjældent har kunnet fuldt ud. Resultatet *kan* blive, at folkeskolen lidt efter lidt bliver moderniseret og aktualiseret udefra af bestående eller kommende fri-, kost-, ungdoms- og efterskoler, der ser deres chancer dukke frem fra tid til anden p.g.a. folkeskolens evige skisma fra forholdet mellem formål og formåen. Reelt set er denne udvikling allerede påbegyndt og af de fleste betragtet som en naturlig ting. Ingen kan vel i dag give svaret på, hvor langt vi skal bevæge os i tid og handling eller mangel på samme, før tingene tipper over til ugunst for folkeskolen og dermed kræver handling fra lovgivernes side.

Eller står vi på det tidspunkt udelukkende med opgaver, som folkeskolen fint kan klare, eller er den blevet en udpræget social folkeskole? Eller kan vi til den tid, hvis vi da formår at definere tidspunktet, konstatere, at nu har vi fremtidens folkeskole?

Sådan skulle det nødigt gå dansk skoletradition.

Ingen af disse muligheder er folkeskolen værdig.

Den grundlæggende og elementære viden i bredeste for-

stand må også fremover være en sag mellem danske børn og unge og den danske folkeskole.

Højteknologi og velfærd, computerteknik og burgerkultur bør ikke være og blive tildragelser, der distraherer os i en sådan grad, at vi ikke er i stand til at ofre de fornødne kræfter og midler på en nødvendig og stadig ajourføring af folkeskolen, der i fremtiden bør have meget vide rammer og frihed at arbejde i og under. Kan vi klare denne meget store opgave, folkesag, kan man vel sige, vil vi formentlig få bedre styr på en række andre samfundsproblemer såsom vold, kriminalitet, rodløshed, frygt for fremtiden o.s.v., der efterhånden er ved at være påtrængende problemer i store dele af den vestlige verden.

Det kræver, at vi i højere grad erkender, at folkeskolen ikke længere alene er en børneskole, men i nok så høj grad en skole for børn og unge. Det kræver, at samfundets »samvittighedsproblemer« og disse børn og unges præmisser bøjer sig mod hinanden i et fælles ønske om en levende og aldeles nutidig folkeskole.

Det er vel stadig sådan, at har tilstrækkelig mange på samme tid erkendt skolens situation, kan arbejdet for fremtidens folkeskole slet ikke standses.

A. Bruun.

Villy Bitsch,
skoleinspektør fra 1983.

Træk fra 80'ernes skole

Skal man basere sit kendskab til folkeskolen af i dag på overskrifterne i dagspressen - Dumpekarakter til folkeskolen, Folkeskolens krise, Flugten fra folkeskolen o.s.v. - kommer man nemt til den slutning, at det må stå uhyre sløjt til i denne folkets skole.

Teknologien har i hvert fald ændret fundamentalt på vort samfund igennem de sidste årtier. Udviklingen vil fortsat storme frem på alle områder, erhvervslivet, informationsområdet og inde for kulturlivet med konsekvenser, der vil gribe dybt ind i vor daglige tilværelse. Disse omstillinger er naturligvis ikke gået smertefrit hen over skolen. Skolen vil som »samfundets spejl« være underlagt omvæltningerne på godt og ondt.

For at vende tilbage til en avisoverskrift: »Folkeskolen er selv skyld i sit dårlige ry«. Det er formanden for Skole og samfund, som lægger navn til udtalelsen, og med mit kendskab til folkeskolens virksomhed er jeg glad for at kunne konstatere, at skolen er meget bedre end sit ry. I vore bestræbelser på at tilpasse skolens strukturer, undervisningsprocesser o.lign. til informationssamfundets må vi erkende, at vi ikke har formået i tilstrækkelig høj grad at have fået en dialog i gang mellem brugerne - forældrene - og lærerne om forventninger og muligheder.

Hertil kommer, at brugerne og medarbejderne gensidigt har fokuseret for meget på folkeskolens svage sider og har glemt at synliggøre og beskrive de vellykkede og gode ting.

Denne udvikling er heldigvis ved at blive vendt. Iøvrigt på høje tid, for ellers går der skred i folkeskolens væsentligste fundament, nemlig en dygtig og veluddannet lærerstab. Prestigen må genskabes, hvis det igen skal blive attraktivt at søge en uddannelse på vore seminarier, hvis den begyndende proletarisering af lærerstanden skal ophøre, og hvis lærernes relativt lave lønniveau skal højnes.

Fremtidens samfund har brug for alsidige mennesker, der er i stand til at skifte spor, de skal kunne omstille sig og være åbne for nye udfordringer.

Eller som det udtrykkes i folkeskolens formålsparagraf: »Folkeskolen må i hele sit arbejde søge at skabe sådanne muligheder for oplevelse og selvvirksomhed, at eleven kan øge sin lyst til at lære, udfolde sin fantasi og opøve sin evne til selvstændig vurdering og stillingtagen«.

Her har skolen i det sidste årti været inde i en omstillingsproces, som må fastholdes og yderligere udbygges. Ikke kun forstanden, men også børnenes følelsesliv skal udvikles. Intellekt og følelse kan ikke skilles ad, hvis man skal have hele mennesker. Børn og unge må i skolen opleve glæden ved at gøre en indsats. Den enkeltes velvære og livsudfoldelse må hænge sammen med oplevelsen af at høre til et sted, have fællesskab med nogle og indgå i samarbejde med andre om løsningen af konkrete opgaver, også af praktisk art.

I et samarbejde - hjem og skole - må eleverne erhverve den grundlæggende viden og kreativitet, som er nødvendige forudsætninger for at være kritiske og selvstændige. De må i skoletiden modnes til den demokratiske samfundsform, hvis grundlag er mennesker, der ikke blot kræver medbestemmelse, men som også har erhvervet sig kvalifikationer til at tage det ansvar på sig. *Villy Bitsch.*

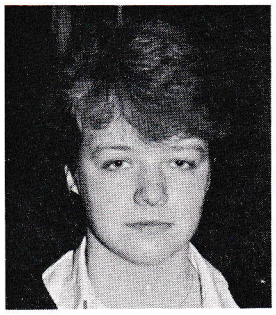

Lisbeth Thorlund Nielsen,
elev i 10.a.

Sådan oplever jeg skolen i dag

Mit navn er Lisbeth Nielsen, jeg er 16 år og går i 10.a, som er en sammenbragt klasse af 9.a og 9.b årgang 1984-85. Jeg har tre ældre søskende, som alle har gået i Gørding skole og dimitteret fra tiende.

Jeg har i alt 30 timer i 10. klasse. Foruden de obligatoriske fag har jeg matematik, tysk, fysik og fransk. Matematik har jeg valgt uden betænkning, det tog jeg som en selvfølge. Tysk og fransk har jeg valgt, fordi jeg interesserer mig for sprog. Fysik er ikke lige mit ønskefag, men da jeg endnu ikke ved, hvad jeg vil uddanne mig til, har jeg taget den udfordring med.

Jeg har valgt at gå op til udvidet prøve i alle fag. I dansk har vi en meget varieret undervisning, for til den mundtlige prøve er der forskellige ting, vi kan komme op i. Jeg kan bedst lide at analysere en novelle.

Matematik er blevet meget svær i 10. klasse, der stilles store krav. Jeg synes, der er nogle ting, som man begynder for sent på, f.eks. andengradsligninger; man bør tænke på, at det er de afsluttende prøver, vi skal aflægge.

Tysk og engelsk er mine bedste fag. Men også her stilles en masse krav, som vi skal honorere. Bl.a. i skriftlig fremstilling og cloze-test og mundtlig som i niende. Vi læser højt og samtaler meget på sprogene. Vi øver os også med lytteøvelser, som vi så skal genfortælle med vores egne ord.

Udover de nævnte fag har jeg haft datalære i et semester, men det blev ved det ene, da det overhovedet ikke har min interesse. Men derimod har fransk min interesse. Det er svært, men det er et spændende sprog, som jeg også skal til prøve i.

I tiende klasse har vi 30 dage, som vi selv må råde over. De skal bruges til ekskursioner, besøg på virksomheder og lignende. Bl.a. skal vi til København i tre dage, hvor vi skal ind at se TV-byen, Parfumefabrikken Gosch og Carlsbergbryggeriet. Vi skal overnatte på et vandrerhjem.

Efter min opfattelse så skal man, hvis man tager 10. klasse med, være indstillet på, at der er meget hjemmearbejde, hvis man da vil have noget ud af det.

Er der sammenhold i en sammenbragt klasse? Jo, vi har et meget godt sammenhold i vores klasse. Men vi er også kun 10 elever. Vi ser ikke meget til de andre klasser, da vores lokale er placeret i skolens administrative hjørne. Vi kommer kun hinanden ved, når der er idrætsdag og fællesfilm o.l.

Skolen er jo faktisk delt op i nogle afdelinger. Børnehaveklassen ligger lidt fra selve skolen. 1., 2., 3. og 4. klasserne er i den gamle 1911-bygning, de mellemste klasser er ovenpå i 65-bygningen, og de ældste klasser er i den nye 77-afdeling.

Hvad angår skole-hjem samarbejde bliver forældrene orienteret om standpunkt o.a. ved forældrekonsultationer, hvor der efter min mening ofte er for få lærere repræsenteret. Forældredage er der også i årets løb, placeret på de 5 forskellige ugedage. Imidlertid er det kun i de mindste klasser, forældrene kommer.

Gørding skole ønskes til lykke med 75-års jubilæet.

Lisbeth Thorlund Nielsen.

Sådan siger 5.a om Gørding skole i 1986

Lars:
Jeg synes, Gørding skole er en god skole. I G.S. (Gørding skole) har vi det hele, men jeg synes godt, vi kunne have lidt flere gymnastiktimer.

Carsten:
Gørding skole er en lille og rar skole. Nu går jeg i 5. klasse, og i det sidste halve år har jeg valgt rytmisk musik.

Ulrik:
At gå i skole er nogle gange godt og nogle gange kedeligt. Det er godt, at man har markedsdage, pyntedage, idrætsdage, gode kammerater og frikvarter. Det dårlige er, at at man skal sidde stille. Og at man ikke må løbe på gangene, forstår jeg ikke.

Henrik M.:
Jeg kan godt lide at gå i skole, bare vi ikke har for mange lektier. Jeg synes, alle vore lærere er meget søde, men vi kunne godt have lidt længere frikvarterer.

Torben:
Det var hårdt at starte efter juleferien med 7 timer om mandagen. Vi fik nyt skema, og nu har jeg hjemkundskab. Det er rart at gå på Gørding skole.

Dianne:
Gørding skole er den bedste af de tre skoler, jeg har gået på indtil nu. I frikvarterne sidder jeg tit og spiller med de andre fra klassen, det er mest fire på stribe, skak eller mølle.

Laila:
Jeg synes, det er rart at gå på Gørding skole. Skolen er ikke for stor, og alle kender hinanden. Vi har lavet teaterstykker, pyntet skolen, haft markedsdage og idrætsdage, og jeg kunne fortælle meget mere, men så ville der ikke være papir nok.

Lisbeth:
Jeg håber, vi kommer med i elevrådet. Jeg synes, p-fagsordningen er god. Nu har jeg håndarbejde. Det er dejligt, at vi har så mange spil på klassen. Vi har selv købt dem for klassens penge.

Henrik L.:
I 1. klasse lavede vi cirkus for forældrene. Min mor og far er i forældrerådet, de holdt møde hos os. Det bliver måske en biograftur, de arrangerer næste gang.

Michael:
Jeg synes, Gørding skole er en god skole. Nu har jeg hjemkundskab. Jeg kan også godt lide markedsdage og sådan noget.

Linnea:
Man tager på flere ture end i gamle dage, det er en god ting. Det er også godt, at eleverne får lov at bestemme mere selv. I det hele taget er det godt at gå i skole.

Morten:
Gørding skole er en god skole, for der kender man hinanden. Lærerne er også gode, men frikvartererne skulle være lidt længere, og man skulle kunne løbe på gangene.

Hanne:
Gørding skole er rar at gå i, fordi der ingen drillerier er. Vi har lavet krybbespil i 4. klasse og skyggespil i 5. Vi har også solgt julekort og Røde Kors-mærker. I december dyppede vi lys og pyntede klassen.

Johan:
I 3. klasse plantede vi et træ, en rød-eg. Den vokser godt. Vi har også en skole, som vi skriver sammen med. Dem besøgte vi, og de har også været her. Det er Kongeådalskolen, vi har skrevet sammen i 3 år.

Bjarne:
Jeg synes, Gørding har en god skole. Vi har f.eks. featuredage og p-fagsordning for 3.-7. klasse. Vores klasse kunne godt være med i elevrådet, og så kunne frikvarterne godt være et par min. længere.

Heidi:
Jeg er en pige i 5. klasse på Gørding skole. Jeg kan godt lide skolen, vi kender hinanden og laver mange skægge ting.

Marianne:
På skolen har vi mulighed for selv at bestemme lidt af skemaet. Vi har også en indeordning. Skolen er hverken for stor eller for lille, så vi mangler ikke noget.

Malene:
Alle er rare mod alle, men der kan være nogle undtagelser. Jeg synes, drengene kan være lidt støjende, det er efter min mening støjforurening.

Eleverne i 5.a, 1986.

Vor gamle skole

Gørding centralskole tilegnet

(Fra Gørding Realskoles elevskrift 1950)

Mel.: Hvor smiler fagert

Ved skoleporten en lille knægt
beklemt om hjertet på uret kigger,
han overvældes af taskens vægt
og skoleskemaets små rubrikker.
For første gang
til sin visdomsborg
han vandrer vejen -
han går med sorg.

Det store ur på den høje kvist,
det går så hurtigt, og tiden svinder.
Lidt vådt, nej se dog; en tåre vist
sig baner vej ad de runde kinder.
Et kærligt smil
og en venlig hånd
stilfærdigt løser
hans hjertes bånd.

Og uret gik, og den lille gut
fortrolig blev med det ny derinde.
Da tillid skabtes, blev isen brudt,
og snart gik legen som ingensinde.
Når klokken kaldte,
han sprang af sted
og stilled' op
i sit ny geled.

En fager verden sig lukked' op.
Hvor var det herligt at samle viden.
Jo, der kom liv i den lille krop,
og gutten voksed', og så gik tiden.
En skønne dag
blev han realist,
skønt romantikken
ham tog til sidst.

Han fik et pust fra den vide jord;
fik lært at tale med fremmed tunge
og regne stykker, som selv hans mor
ej kunne klare. - En herlig unge.
Han fik eksamen
med brask og bram,
og dagliglivet
fik tag i ham.

Han er iblandt os i dette nu,
han er symbolet på skolens virke,
en lille dreng, der fik lært som du,
at ånd og viden kan hjerter dirke.
En stille tak
er i vore sind.
Luk skolen op,
og luk takken ind.

Lad Gørding skole så længe stå,
som ånden lever fra svundne tider,
lad lærerkræfterne sæden så
i myge sind, som med stoffet strider.
Vor gamle skole
forstod vor tarv,
og du - discipel -
bevar din arv!

Bruno S. Hansen.